

Найбільші площі нині на території об'єкта планованої діяльності займають прибережно-водні фітоценози, які визначають специфіку природних комплексів акваторій руслової частини Дніпра, а саме в південній частині акваторії Власівської затоки на водосховищі (Кременчуцький район, Полтавська область) з картами наміву в прибережній захисній смузі Дніпра (60% території), півостровів і різних за площею островів навколо чисельних заток, проток, а також піщаних сухих і вологих лук. Водна рослинність приурочена до заплавних слабопроточних водойм (берегів, чисельних заток і рукавів), оскільки в протоках на її розвиток негативно впливає коливання рівня води на водосховищі та в умовах його підпору річки Дніпра.

На мілководдях найбільшого поширення набули водні угруповання занурених у воду видів – кушира зануреного (*Ceratophyllum demersum* L.), рдесників кучерявого (*Potamogeton crispus* L.), блискучого (*P. lucens* L.), злаковидного (*P. gramineus* L.), пронизанolistого (*P. perfoliatus* L.), сплюснутого (*P. compressus* L.), гостролистого (*P. acutifolius* L.), довгого (*P. praelongus* L.), представників роду водяних жовтеців (*Batrachium*) (рис.14).

Із ценозів видів із плаваючим на поверхні води листям поширені угруповання жабурника звичайного (*Hydrocharis morsus-ranae* L.), сальвінії плаваючої (*Salvinia natans* (L.) All.) (рис.15), ряски малої (*Lemna minor* L.), спіродели багатокореневої (*Spirodela polyrhiza* L.). Зустрічаються угруповання лататтєвих – частіше глечиків жовтих (*Nuphar lutea* (L.) Smith.) (рис. 13), зрідка латаття білого (*Nymphaea alba* L.).

Рис. 14. Угрупування водної рослинності з домінуванням видів роду *Batrachium* та *Nuphar lutea*

Прибережно-водна рослинність у районі об'єкта планованої діяльності є більш різноманітною та флористично багатшою, утворюючи смуги навколо заток та проток, берегів острівних систем. Переважають угруповання рогозу вузьколистого (*Typha angustifolia* L.) та очерету звичайного (*Phragmites australis* (Cav.) Trin. ex Steud.), рідше – рогозу широколистого (*Typha latifolia* L.), кути озерної (*Scirpus lacustris* L.), їжачої голівки прямої (*Sparganium erectum* L.), стрілолисту стрілолистого (*Sagittaria sagittifolia* L.), сусака зонтичного (*Butomus umbellatus* L.).

Луки – справжні й заболочені – поширені на вирівняних та плескатих знижених елементах рельєфу островів. Частіше зустрічаються фіоценози заболочених лук із домінуванням осоки гострої (*Carex acuta* L.) та лепешняку високого (*Glyceria maxima* (C. Hartm.) Holmberg.).

Рис. 15. *Salvinia natans* – рідкісна водна папороть на водних плесах території досліджень (вид знаходиться під охороною Бериської конвенції)

Основне флористичне ядро таких лук утворюють: череда трироздільна (*Bidens tripartita* L.), вовконіг європейський (*Leucopus europaeus* L.), м'ята водяна (*Mentha aquatica* L.), плакун прутяний (*Lythrum virgultosa* L.) та верболистий (*Lythrum salicaria* L.), незабудка болотна (*Myosotis palustris* L.), жовтець повзучий (*Ranunculus repens* L.), вербозілля лучне (*Lysimachia nummularia* L.), перстач гусячий (*Potentilla anserina* L.) та ін.

Рідше в рослинному покриві заболочених лук зустрічаються фітоценози справжніх лук із переважанням тонконогу лучного (*Poa pratensis* L.), пірію повзучого (*Elytrigia repens* (L.) Nevski), мітлиці пагононосної (*Agrostis stolonifera* L.). Основне флористичне ядро таких угруповань утворюють: конюшини лучна (*Trifolium pratense* L.) та повзуча (*Trifolium repens* L.), зірочник злаковидний (*Stellaria graminea* L.), морква дика (*Daucus carota* L.), цикорій дикий (*Cichorium inthybus* L.), деревій майжезвичайний (*Achillea millefolium* Krytzka & Klotov), борщівник сибірський (*Heracleum sibiricum* L.), підмаренний справжній (*Gallium verum* L.), грястиця збірна (*Dactylis glomerata* L.), стоколос безостий (*Bromopsis inermis*), жовтець їдкий (*Ranunculus acre* L.) та багатоквітковий (*Ranunculus polyanthemos* L.), горошок мишачий (*Vicia cracca* L.), льонок звичайний (*Linaria vulgaris* L.).

У комплексі з лучними ділянками зустрічаються ділянки заплавних лісів – як на островах у зниженнях, так і смугово по берегах водотоків та мілководь навколо островів.

Переважаю це ліси з домінуванням тополь чорної (*Populus nigra* L.), білої (*P. alba* L.), тремтячої (*P. tremule* L.) (рис. 16-17), верби білої (*Salix alba* L.). У підліску таких фіоценозів участь суто лісових видів є незначною, а домінують типові види заплавних вологих лісів – ожина сиза (*Rubus caesius* L.), хміль звичайний (*Humulus lupulus* L.), крушина ламка (*Frangula alnus*), верба попеляста (*Salix cinerea* L.). У травостої угруповань домінують осока гостроподібна (*Carex acutiformis* Ehrh.), кірказон звичайний (*Aristolochia clematitis* L.), кропива жабрійолиста (*Urtica galeopsifolia* Wierzb. ex Opiz.), кропива дводомна (*Urtica dioica* L.). Флористичне ядра таких травостоїв формують типові гігрофіти лучної, лучно-болотної, болотної та узлісної еколого-ценотинних груп: живокіст лікарський (*Symphytum officinale* L.), коронарія зозуляча (*Coccyanthe flos-cuculis* (L.) Fourg.), вербозілля звичайне (*Lysimachia vulgaris* L.) та лучне (*Lysimachia nummularia* L.), вовконіг європейський (*Lycopus europaeus* L.), підмаренник прирічковий (*Galium aparine* L.), розхідник звичайний (*Glechoma hederaceae* L.) та ін.

Рис.16. Заплавні вологолісові біотопи з *Populus alba* L.

Рис. 17. Заплавні вологолісові біотопи з *Populus nigra* L.
(часто дерева вражені *Viscum alba* L.)

Таким чином, на території планованої діяльності – островах Яцків і Великий Ляхів та акваторіальних комплексів у районі їх розміщення – представлені типові гідрофільні комплекси, що сформувались в умовах створення та функціонування Кременчуцького водосховища. Основними біотопами є водні (акваторіальні), прибережно-водні та заплавні вологолісові, лучні, лучно-болотні та болотні.

На досліджуваних островах формується спонтанна флора – видовий склад вищих рослин нараховує більше 450 видів, які здебільшого належать до відділу Покритонасінних (Magnoliophyta). Тільки види репрезентують відділи Хвощеподібні (Equisetophyta) (3 види – хвощ польовий (*Equisetum arvense* L.), х. прирічковий (*Equisetum fluviatile* L.) та Папоротеподібні (Polypodiophyta) (чотири види – сальвінія плаваюча (*Salvinia natans* (L.) All.), теліптерис болотний (*Thelypteris palustris* Scott.), щитник остистий (*Dryopteris carthusiana* (Vill.) H.P. Fuchs. та безщитник жіночий (*Athyrium felix-femina* (L.) Roth ex Mert.). Всі види флори представляють еколого-ценотичні групи – водну, прибережно-водну, болотну, лучно-болотну, лучну, вологолісову, узлісну, синантропну, більшість із яких включають види гідато-, гідро-, гігрофільних екологічних груп, включаючи мезогігрофільні й гігромезофільні.

Рис. 18. *Xanthoria parietina* L. – епіфітний листуватий лишайник, біоіндикатор якості атмосферного повітря (макрофотографія), що часто оселяється на корі видів *Populus*; частіше – *P. nigra* L.

У складі флори водно-болотних угідь території досліджень виявлено й рідкісні види флори – сальвінію плаваючу (*Salvinia natans* (L.) All.) – вид, який був включений до Червоної книги України (2009), але не включений до оновленого списку Червоної книги України (2021), та латаття біле (*Nymphaea alba* L.) – вид, який влючений до регіонального Червоного списку Полтавської області.

Рідкісні й зникаючі види флори, включені до Резолюції 6 Бериської конвенції), в результаті досліджень території планованої діяльності не виявлено.

У складі рослинного покриву території досліджень за результатами обстежень встановлена наявність фітоценозів, включених до Зеленої книги

України (2009): латаття білого (*Nymphaeteta albae*), глечиків жовтих (*Nuphareteta luteii*), жабурилка звичайного (*Hydrocariteta vulgaris*), сальвінії плаваючої (*Salvinieta natantis*), стрілолиста стрілолистого (*Sagittarieta sagittariae*), кушира темно-зеленого (*Ceratophylieta demersii*). Всі ці угруповання є водними.

Враховуючи, що рідкісні види та фітоценози є водними, й те, що вони є досить преставленими і на інших ділянках у районі планованої діяльності, то існує велика вірогідність їх відновлення та спонтанного поширення в районі досліджень.

Стан всіх рослинних угруповань є стабільним. Спостерігається тенденція до збільшення площ водної та прибережно-водної рослинності на акваторіях території досліджень. Із провадженням зазначеної планованої діяльності в межах Ляхівського родовища піску стан рослинної біоти не зміниться. З врахуванням того, що під час розробки ділянки земснарядом ТДВ «Світловодське кар'єроуправління» забезпечить відступ від усіх наявних островів у межах спеціального дозволу, на острови Ляхів та Яцків вплив на рослинний покрив оцінюється в межах екологічно допустимого.

3. ТВАРИННИЙ СВІТ ВОДНО-БОЛОТНИХ УГІДЬ У РАЙОНІ ОБ'ЄКТА ПЛАНОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тваринний світ за своїми біологічними та екологічними ознаками є складовою навколишнього природного середовища, зокрема біологічного різноманіття. Із ним пов'язане функціонування екологічних систем, оскільки тваринний світ є необхідним компонентом у процесі кругообігу речовин і енергії природи, який активно впливає на функціонування природних угруповань, структуру і природну родючість ґрунтів, формування рослинного покриву, біологічні властивості води і якість навколишнього природного середовища в цілому.

Згідно із зоогеографічним районуванням України Ляхівське родовище піску розташоване в межах Лівобережної Дніпровської підділянки Східноєвропейського листяного лісу та лісостепу. (див. рис. 19).

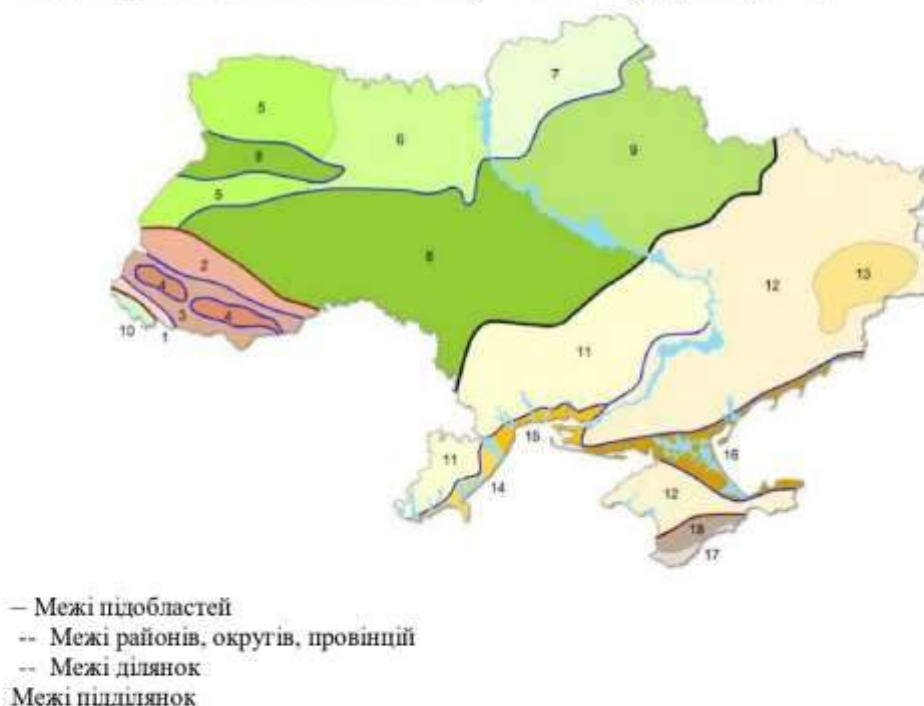

Рис. 19. Зоогеографічне районування України

Загальна чисельність видів фауни, яка зустрічається на території

Полтавської області складає 70,6% до загальної чисельності видів України.

Зустрічаються понад 400 видів хребетних тварин. Серед них близько 40-50 видів риби, 10 видів амфібій, 11 видів плазунів, понад 300 видів птахів (включаючи 150 видів, що гніздяться на території області, а також перелітних і зимуючих), 66 видів ссавців. Карта тваринного світу України представлена на рис. 20.

За останні століття у фауні Полтавщини відбулися значні зміни. Характерні зональні види тварин зникли (бабак степовий (*Marmotata bobak* L.) (аборигенні популяції; на сьогодні акліматизований в областях), полівка степова або гуртова (*Microtus socialis* Pallas), канюк степовий (*Buteo rufinus* Cretzschar.), кречітка (*Vanellus gregarious* Pallas), стрепет або хохітва (*Tetrax tetrax* L.), тетерук євразійський (*Tetrao retrix* L. та інші). Окремі види успішно акліматизовано (олень благородний (*Cervus elaphus* L.), лань (*Dama dama* L.), єнот уссурійський або єнотовидний собака (*Nyctereutes procyonoides* L.), білий амур (*Ctenopharyngodon idella* L.), ондатра (*Ondatra zibethicus* L.), товстолоб білий (*Hypophthalmichthys molitrix* L.) чи реакліматизовано (бобер європейський (*Castor fiber* L.), свиня лісова (*Sus scrofa* L.).

Більшість акліматизованих чи реакліматизованих видів мають важливе значення, як ресурси мисливської фауни. За мисливськими господарствами області закріплено 82% її території. Площа мисливських угідь становить 1906 тис. га. Серед загальної кількості видів найбільш вразливими є степові зооценози, з них більше половини потребують особливої охорони.

Щодо мисливських тварин – у 2024 році збільшення щодо кількості основних видів спостерігалось у: оленів благородних (*Cervus elaphus* L.) – на 27%; оленів плямистих (*Cervus nippon* L.) – 26%; кабанів (свині лісової (*Sus scrofa* L.) – майже на 11%; куликів – 6,3%; фазанів звичайних (*Phasianus colchicus* L.) – на 38,6% та борсуків (*Meles meles* L.) – на 36,0%. Зменшилася чисельність перепелів (*Coturnix coturnix* L.) – на 18%; куниць кам'яної (*Martes foina* L.) та лісової (*Martes martes* L.) – на 8%; єнотоподібного собаки (*Nyctereutes procyonoides* L.), – на 12%; ондатри (*Ondatra zibethicus* L.) – на 7,5%; лосів (*Alcer alces* L.) на 6%; лисиць (*Vulpes vulpes* L.) – на 12%.

Чисельність інших видів мисливських тварин залишалася (приблизно) на рівні попередніх років.

17 видів тварин, які трапляються на території області, занесені до Червоного Європейського списку (наприклад, видра річкова (*Lutra lutra* L.), орлан-білохвіст (*Haliaeetus albicilla* L.), орел-могильник (*Aquila heliaca* L.), деркач (*Crex crex* L.), вовк (*Canis lupus* L.), 103 види – до Червоної книги України.

До останніх належать, зокрема, такі види: – ссавців (вечірниця велетенська (*Nyctalus lasiopterus* L.) та мала (*Nyctalus leisleri* L.), рясоніжка мала (*Neomys anomalus* L.), нічниця ставкова (*Myotis dasycneme* L.), перегузня звичайна (*Vormela peregusna* Gldenstaedt.), тхір степовий (*Mustela eversmann* L.), борсук (*Meles meles* L.), горностай (*Mustela erminea* L.), тушкан великий (*Allactaga major* L.) («земляний заєць»);

– птахів (балабан (*Falco cherrug* L.), дрохва (*Otis tarda* L.), журавель сірий (*Grus grus* L.), зміїд (*Circaetus gallicus* L.), лелека чорний (*Ciconia nigra* L.), орел-могильник (*Aquila heliaca* L.), орел-карлик (*Hieraaetus pennatus* L.), орлан білохвіст (*Haliaeetus albicilla* L.), пугач (*Haliaeetus albicilla* L.), скопа (*Pandion haliaetus* L.), ходулочник (*Himantopus himantopus* L.), кулик-сорока (*Haematopus ostralegus* L.), шуліка рудий (*Milvus milvus* L.), чапля жовта (*Ardeola ralloides* L.);

– плазунів (гадюка степова (*Vipera renardi* L.), мідянка (*Coronella austriaca* L.);

– понад 30 видів комах (сатурнії, парусники, ведмедіці, бражники, жук-олень (*Lucanus cervus* L.) та ін.).

Тваринний світ тісно пов'язаний із відповідними біотопами та рослинністю.

Тваринний світ водно-болотних угідь є досить специфічним. По берегах усіх водойм численна жаба озерна (*Pelophylax ridibundus* L.), вужі звичайний (*Pelophylax ridibundus* L.) та водяний (*Natrix tessellat* L.). Найбагатшою тут є фауна птахів. По берегах водойм у заростях очерету гніздиться очеретянка велика (*Acrocephalus arundinaceus* L.). На мілководдях боліт і озер будують

Рис. 20. Карта тваринного світу України

гнізда крячки білокрилий (*Sterna striata* L.) і чорний (*Chlidonias niger* L.). Серед очеретяних та комишевих боліт гніздяться крижень (*Anas platyrhynchos* L.), чирянка велика (*Spatula querquedula*), лиска звичайна (*Fulica atra* L.), водяна курочка (*Gallinula chloropus* L.), лебідь шипун (*Cygnus olor* L.).

На великих низинних болотах та у галереїних вологих лісах влаштовують свої колонії чаплі – сіра (*Ardea cinerea* L.), руда (*Ardea purpurea* L.), чепура велика (*Egretta alba* L.) та мала (*Egretta garzetta* L.). У глухих болотах виводять потомство журавель сірий (*Grus grus* L.) та гуска сіра (*Anser anser* L.). Мешканцем боліт є лунь очеретяний (*Circus aeruginosus* L.). Біля водойм тримаються синьошиїка (*Luscinia svecica* L.), ластівка берегова (*Riparia riparia* L.), бджолоїдка звичайна (*Merops apiaster* L.), плиска біла (*Motacila alba* L.). У берегових схилах заплавних озер, старорічищ і річкових заток риють норки ондатра (*Ondatra zibethicus* L.) та щур водяний (*Arvicola amphibius* L.). Мешканцями узбережжя є також незчисленні на Полтавщині норка (*Mustela lutreola* L.) та видра (*Lutra lutra* L.), горностаї звичайні (*Mustela erminea* L.).

40
 гніздових угруповань зимують у західній частині Чорного моря і в Східному Середземномор'ї), мартин чорнокрилий (*Larus fuscus* L.) та крячок каспійський (*Hydroprogne caspi* L.) (5 та 2 звороти відповідно, усіх їх було закільцьовано у Фінляндії).

Рис. 22. Крижень (*Anas platyrhynchos* L.) на водних плесах у районі Ляхівського родовища піску

Практично уздовж усього русла Дніпра на відкритому річковому плесі можна зустріти крижнів (*Anas platyrhynchos* L.) (рис.22), гоголів (*Bucephala clangula* L.), крехів (*Mergus merganser* L.) та інших, деяких – навіть узимку А такі тайгові або тундрові види птахів як снігур звичайний (*Pyrrhula pyrrhula* L.), омелюх (*Bombycilla garrulus* L.), чечітка (*Acanthis flammea* L.), зимняк (*Buteo lagopus* L.) (хижий птах-мишолов) зимують і у північних областях України.

ТДВ «Світловодське кар'єроуправління», яке планує проводити діяльність з видобутку піску в межах ліцензійної ділянки, також вживає заходів охорони та збереження об'єктів тваринного світу та їх середовищ існування, визначених Конвенцією про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі та Конвенцією про охорону біологічного різноманіття.

Відповідно до запиту ТДВ «Світловодське кар'єроуправління», Департамент екології та природних ресурсів Полтавської ОДА повідомляє, що в межах Ляхівського родовища піску відсутня інформація, щодо територій, зарезервованих для наступного заповідання та водно-болотних угідь

міжнародного значення, що охороняються Конвенцією про водно-болотні угіддя, а відповідно до відкритої інформації з офіційних джерел найближчим об'єктом природно-заповідного фонду є регіональний ландшафтний парк «Кременчуцькі плавні» загальною площею 5080,0 га та ландшафтний заказник загальнодержавного значення «Білецьківські плавні» загальною площею 2980,0 га, на відстані в 3,78 км на південний схід від родовища. Наведені природно-заповідні території не потрапляють в зону впливу об'єкту планованої діяльності. Хоча їх вплив, як важливих біоцентрів, прослідковується й на інші території та акваторії не тільки Дніпра, а й Кременчуцького водосховища.

Рис. 23. Одуд (*Upupa epops*) – мешканець вологолісових біотопів островів

Джерела підвищеного шуму внаслідок проведення видобувних робіт можуть спричинити незначний вплив (фактори тривоги) на середовища перебування, умови розмноження і шляхи міграції тварин.

Основними заходами щодо збереження рослинного й тваринного світу є:

– встановлення науково обґрунтованих нормативів і лімітів

використання об'єктів рослинного і тваринного світу;

- створення територій та об'єктів природно-заповідного фонду;
- організація проведення комплексних обстежень території області з метою виявлення ділянок із значним фіто- та ландшафтним різноманіттям;
- розроблення планів дій зі збереження рідкісних та зникаючих видів, занесених до Червоної книги України;
- картування місць зростання популяцій рідкісних та зникаючих видів флори і фауни для забезпечення їх збереження та відтворення при здійсненні господарської діяльності;
- обстеження земельних ділянок при погодженні проектів відведення земельних ділянок із метою забезпечення збереження рослинного і тваринного світу;
- проведення санітарно-оздоровчих заходів;
- здійснення державного контролю за охороною, використанням та відтворенням рослинного і тваринного світу.

Із метою охорони природного відтворення водних біоресурсів встановлюється весняно-літня нерестова заборона на лов риби та інших водних біоресурсів у водних об'єктах поряд.

Основними заходами щодо зниження загроз біорізноманіттю є зменшення суцільного вирубування лісів, рекреаційного навантаження, випасання худоби та витоптування нею рослин, заготівлі біоресурсів із медичною й харчовою метою, екологічно вмотивоване ведення сільського і промислового виробництва, протидія браконьєрству й забрудненню навколишнього середовища.

Отже, як свідчить практика, найбільш ефективними способам збереження видів природної фауни, флори і локальних популяцій є організація у місцях їх зростання об'єктів природно-заповідного фонду, широка просвітницька робота, введення системи заохочень.

У ході візуального обстеження території Ляхівського родовища піску та території розміщення карт наміву було встановлено, що територія майбутньої планованої розробки зайнята вже побудованими у попередні роки картами

навиву. Деревостану на ділянці карт навиву не зафіксовано. На території карт навиву можуть перебувати представники фауни, характерні для водно-болотних угідь, й синантропні види, що можуть зустрічатися на промислових об'єктах чи інженерних спорудах, які тривалий час не підлягали використанню, наприклад, нори мишей, ховрахів, хом'яків, а також зайці, їжаки, кроти та ін.

Наводимо характеристику показників тваринного світу в районі Ляхівського родовища піску за систематичними та екологічними групами.

Водні безхребетні. В комплексі безхребетних тварин території Ляхівського родовища піску переважають як лімнічні «озерні», так і типово річкові угруповання, зосереджені в річищі Дніпра (донні поліхети *Hypania invalida* і *Hypaniola kowalewsii*, личинки комарів-дзвінців роду *Chironomus*, двостулкові молюски роду *Dreissena*, а також уніоніди та лужанки).

Добре розвинутими є також фітофільні угруповання заплавних водойм різного ступеню ізольованості, де суттєву роль відіграють фітофільні (зокрема численні перифітонні хірономіди, понтійсько-каспійські бокоплави) та прибережно-фітофільні (п'явки роду *Erpobdella*, молюски ставковики та катушки; водяний вісліючок тощо) види, із комах – бабка (личинки та імаго) дозорець імператор (*Anax imperator*).

Наземні безхребетні. У наземних острівних та навколоводних біотопах території Ляхівського родовища піску мешкає 17 видів безхребетних (всі вони представлені комахами), занесеними до охоронних списків (Червоної книги України (далі – ЧКУ), Європейського Червоного списку (ЄЧС), Бернської конвенції (БК). Більшість видів раритетної ентомофауни зустрічається в заплавних лісах, на заболочених луках, у вологих чагарникових угрупованнях; менша кількість представників зустрічається на луках та серед чагарників, на болотах.

Серед відзначених видів безхребетних, занесених до охоронних списків, 7 є вразливими, 3 – рідкісними, а один (мнемозина) вважається зникаючим. До цих видів належать: білоноська болотна (*Leucorrhinia pectoralis* Charpentier) (БК); білоноська товстохвоста (*Leucorrhinia caudalis* (Charpentier) (БК); вусач великий дубовий (*Cerambyx cerdo* L.) (ЧКУ, ЄЧС,

БКУ), дибка степова (*Saga pedo* Pallas (ЧКУ), дідок жовтоногий (*Gomphus flavipes*

Charpentier (БК), дозорець-володар (*Anax imperator* Leach.) (ЧКУ), жук-олень, рогач звичайний (*Lucanus cervus* L.) (ЧКУ), коромисло зелене (*Aeshna viridis* Eversmann) (БК), кошениль польська (*Porphyrophora polonica* L.) (ЧКУ), махаон (*Papilio machaon* L. (ЧКУ), мнемозина (*Parnassius mnemosyne* L.) (ЧКУ, ЄЧС, БК), подалірій (*Ipheclides podalirius* L.) (ЧКУ), поліксена (ЧКУ, БК), райдужниця велика (*Apatura iris* L.) (ЧКУ), сатурнія середня (*Saturnia spini*, або *Eudia spini* Denis & Schiffermüller) (ЧКУ), сіролютка кільчаста (*Sympecma paedisca* Brauer) (БК), тонкочеревець перев'язаний (*Syrphus ribesii* L. (ЧКУ).

Риби. Типовими видами риб водно-болотних угідь на території Кам'янського водосховища, зокрема й в районі Ляхівського родовища піску, є: короп звичайний (*Cyprinus carpio* L.), товстолобик білий (*Hypophthalmichthys molitrix* Valenciennes), амур білий (*Ctenopharyngodon idella* Valenciennes), головень європейський (*Squalius cephalus* L.), в'язь звичайний (*Leuciscus idus* L.), лящ звичайний (*Abramis brama* L.), синець (*Ballerus ballerus* L.), сом європейський (*Silurus glanis* L.), судак звичайний (*Sander lucioperca* L.).

Серед видів промислових риб найбільш чисельними є плітка (*Rutilus rutilus* L.), плоскирка (*Blicca bjoerkna* L.), лящ (*Abramis brama* L.), судак (*Sander lucioperca* L.), щука (*Esox lucius* L.). Серед непромислових риб найчастіше зустрічаються верховодка звичайна (*Alburnus alburnus* L.), краснопірка звичайна (*Scardinius erythrophthalmus* L.), окунь річковий (*Perca fluviatilis* L.), звичайним є гірчак (*Rhodeus sericeus* Bloch). Природні комплекси ядра забезпечують умови для існування таких 10 видів риб, занесених до Червоної книги України та інших охоронних списків: вирезуб причорноморський (*Rutilus frisii*

Nordmann, ялець звичайний (*Leuciscus leuciscus* L.), голянь озерний (*Rhynchocypris percniurus* L.), бистрянкa російська (*Alburnoides bipunctatus* L.), карась золотий (*Carassius carassius* L.), минь річковий (*Lota lota* L.), судак волзький (берш) (*Sander volgensis* Gmelin), йорж носар (донський) (*Gymnocephalus acerinus* Gldenstdt); особливо рідкісними стали стерлядь

45
прісноводна (*Acipenser ruthenus* L.) та марена дніпровська (*Barbus borysthenicus* Dybowski).

Земноводні та плазуни. В межах території об'єкту планованої діяльності, а саме на островах можуть перебувати 13 видів, а саме 7 із амфібій – кумка червоночерева (*Bombina bombina* L.), часничниця звичайна (*Pelobates fuscus* L.), квакша звичайна або райка звичайна (*Hyla arborea* L.), ропуха звичайна (*Bufo bufo* L.), ропуха зелена (*Pseudepidalea viridis* L.), жаба гостроморда (*Rana arvalis* L.), жаба озерна (*Pelophylax ridibundus* L.), 5 із плазунів – черепаха болотяна (*Emys orbicularis* L.) (рис.24), ящірка прудка (*Lacerta agilis* L.), ящірка зелена (*Lacerta viridis* L.), мідянка звичайна (*Coronella austriaca* L.), вуж звичайний (*Natrix natrix* L.), вуж водяний (*Natrix tessellata* Laurenti), гадюка степова (*Vipera renardi* L.).

Рис.24. Черепаха болотяна (*Emys orbicularis* L.) – мешканець водойм

Із вище наведених видів до списків Бернської конвенції (БК) включені: *Bombina bombina* L., *Bufo viridis* L., *Hyla arborea* L., *Rana arvalis* L., *Emys orbicularis* L., *Lacerta agilis* L., *Lacerta viridis* L., *Natrix tessellata* Laurenti, *Coronella austriaca* L., *Vipera renardi* L. До Червоної книги України належать із виявлених такі три види: *Lacerta viridis* L., *Coronella austriaca* L., *Vipera renardi* L.

46

Птахи. В районі Ляхівського родовища піску на Кам'янському водосховищі зустрічаються близько 180 видів птахів. Найбільш представленими є птахи біляводного фауністичного комплексу.

Типовими видами водно-болотного комплексу даної ділянки у гніздовий період є пірникоза мала (*Podiceps ruficollis* L.), пірникоза велика (*Podiceps cristatus* L.), баклан великий (*Phalacrocorax carbo* L.), бугай (*Botaurus stellaris* L.), бугайчик звичайний (*Ixobrychus minutus* L.), квак звичайний (*Nycticorax nycticorax* L.), чапля жовта (*Ardeola ralloides* Scopoli), чепура велика (*Ardea alba* L.), чепура мала (*Egretta garzetta* L.), чапля сіра (*Ardea cinerea* L.), чапля руда (*Ardea purpurea* L.), лебідь-шипун (*Cygnus olor* L.), крижень (*Anas platyrhynchos* L.), нерозень або качка сіра (*Anas strepera* L.), чирянка велика або чирок-тріскунець (*Spatula querquedula* L.), широконоска (*Anas chapeata* L.), попелух звичайний або чернь червоноголова (*Aythya ferina* L.), чернь білоока або ниркова качка (*Aythya nyroca* L.), пастушок або водяний пастушок (*Rallus aquaticus* L.), погонич звичайний (*Porzana porzana* L.), погонич малий (*Porzana parva* L.), деркач (*Crex crex* L.), курочка водяна (*Gallinula chloropus* L.), лиска звичайна (*Fulica atra* L.), пісочник малий або зуйок малий (*Charadrius dubius* L.), чайка звичайна або чібіс (*Vanellus vanellus* L.), кулик-сорока євразійський (*Haematopus ostralegus* L.), коловодник звичайний або травник (*Tringa totanus* L.), мартин звичайний (*Chroicocephalus ridibundus* L.), мартин жовтоногий (*Larus cachinnans* L.), мартин сивий (*Larus canus* L.), крячок чорний (*Chlidonias niger* L.), крячок білокрилий (*Chlidonias leucopterus* L.), крячок білощокий (*Chlidonias hybrida* L.), крячок річковий (*Sterna hirundo* L.), крячок малий (*Sterna albifrons* L.), очеретянка лучна або очеретянка-борсучок (*Acrocephalus schoenobaenus* L.), очеретянка чагарникова (*Acrocephalus palustris* L.), очеретянка ставкова (*Acrocephalus scirpaceus* L.), очеретянка велика (*Acrocephalus arundinaceus* L.), кобилочка солов'їна (*Locustella luscinioides* L.), кобилочка річкова (*Locustella fluviatilis* L.), синьошийка (*Luscinia svecica* L.), ремез звичайний (*Remiz pendulinus* L.), вівсянка очеретяна (*Emberiza schoeniclus* L.), рибалочка блакитний (*Alcedo atthis* L.). Під час міграцій на ділянці спостерігаються значні скупчення водоплавних птахів. Серед них найбільш

численними є гуска білолоба (*Anser albifrons* L.), гуска сіра (*Anser anser* L.), крижень (*Anas platyrhynchos* L.), чирянка велика (чирянка велика або чирок-тріскунець (*Spatula querquedula* L.), чирянка мала (*Anas crecca* L.), свист-євразійський (*Anas penelope* L.), попелюх (звичайний або чернь червоноголова (*Aythya ferina* L.), чернь чубата (*Aythya fuligula* L.), гоголь або гоголь зеленоголовий (*Bucephala clangula* L.), лиска (лиска звичайна (*Fulica atra* L.) (рис.25), пірникоза велика (*Podiceps cristatus* L.), мартин звичайний (*Chroicocephalus ridibundus* L.), мартин жовтоногий (*Larus cachinnans* L.).

Рис.25. Лиска (*Fulica atra* L.), молода особина

Крім птахів водно-болотного комплексу в межах Ляхівського родовища піску представлені типові види птахів наземних біотопів – деревно-чагарникових, степових ділянок, населених пунктів. Переважно це види ряду Горобцеподібних (Passeriformes).

Із видів списку Червоної книги України, які зустрічаються на даній території в різні сезони року, зазначимо 21 вид птахів: чапля жовта (*Ardeola ralloides* Scopoli), лелека чорний (*Ciconia nigra* L.), лебідь малий або тундровий (*Cygnus bewickii* L.), нерозень (або качка сіра (*Anas strepera* L.), чернь білоока (*Aythya nyroca* L.), гоголь або гоголь зеленоголовий (*Bucephala clangula* L.), крех середній (*Mergus serrator* L.), скопа (*Pandion haliaetus* L.), шуліка чорний